

ПРОЯВИ ДЕЗАДАПТАЦІЇ ТА ПРИЧИНИ ЇЇ ВИНИКНЕННЯ

Адаптація – динамічний процес пристосування людини до умов змінного навколишнього середовища.

Шкільна дезадаптація – утворення неадекватних механізмів пристосування дитини до школи, що виявляються у вигляді порушень у навчанні та поведінці, конфліктних відносин, психогенних захворювань та реакцій підвищеного рівня тривожності, викривлень розвитку особистості.

Прояви шкільної дезадаптації:

- Труднощі у навчанні.
- Порушення у взаєминах з однокласниками.
- Відмова ходити до школи.
- Симптоми соматичних захворювань (головний біль, біль у животі, порушення сну, апетиту, підвищена стомлюваність).

Причини шкільної дезадаптації (на основі концепцій В.Когана, І.Крук, О.Осадько)

1. *Неправильні методи виховання у сім'ї:*

- Завищені очікування батьків до навчальних успіхів дитини.
- Розмови про недоліки школи чи вчителя замість акцентування уваги дитини на навчанні та приємних моментах.
- Часті конфлікти у сім'ї з приводу успіхів дитини у навчанні.
- Виховання дитини за типом «кумир сім'ї».
- Байдухе ставлення батьків до навчання дитини.

2. *Порушення у системі взаємин у школі:*

- Психогенний вплив процесу навчання.
- Некоректне ставлення вчителя до учня.
- Індивідуальна чутливість центральної нервової системи дитини.
- Порушення взаємин дитини з однокласниками.

3. *Індивідуальні причини дезадаптації:*

- Невисокий інтелектуальний потенціал.
- Затримка психічного розвитку.
- Гіперактивність.
- Труднощі у вольовій регуляції поведінки.
- Несформованість мотивації до навчання.
- Сенситивність до несприятливого впливу середовища.
- Завищена самооцінка та рівень амбіцій дитини чи батьків.
- Підвищена чутливість нервової системи дитини.
- Підвищений рівень тривожності дитини.
- Агресивність.
- Замкненість.
- Повільність нервових процесів.
- Соматична ослабленість.
- Відсутність готовності до навчання у школі.

Діти неоднаково адаптуються до нових умов життєдіяльності. У дослідженнях Г.Гуткіної виявлено *три рівні адаптації учнів*: високий, середній і низький.

Високий рівень. Учень позитивно ставиться до школи, висунуті вимоги сприймає адекватно; навчальний матеріал засвоює легко; глибоко і повною мірою опановує матеріал програми, розв'язує ускладнені задачі; старанний, уважно слухає вказівки та пояснення; проявляє сильний інтерес до самостійної навчальної роботи, готується до всіх уроків, суспільні доручення виконує охоче і сумлінно, має в класі сприятливе статусне положення.

Середній рівень. Учень позитивно ставиться до школи, її відвідування не викликає у нього негативних переживань, він розуміє навчальний матеріал, засвоює основний зміст навчальних програм, самостійно розв'язує типові задачі, зосереджений і уважний при виконанні завдань, доручень, вказівок дорослого, але під його контролем; буває зосереджений тільки тоді, коли займається чимось для нього цікавим, готується до уроків і домашнє завдання робить майже завжди, суспільні доручення виконує сумлінно, товаришує з багатьма однокласниками.

Низький рівень. Учень негативно або байдуже ставиться до школи, нерідко скаржиться на здоров'я, має поганий, пригнічений настрій, порушення поведінки, матеріал, який пояснює вчитель, засвоює фрагментарно, самостійна робота з підручником дається важко, при виконанні самостійних навчальних завдань не проявляє інтересу, до уроків готується нерегулярно, йому необхідний постійний контроль, систематичні нагадування та спонукання з боку вчителів і батьків; для розуміння нового матеріалу потребує значної навчальної допомоги вчителя і батьків, суспільні доручення виконує під контролем, без особливого бажання, пасивний, близьких друзів не має, знає за іменами і прізвищами лише частину однокласників.

Матеріал уклала:
практичний психолог ліцею №75
імені Лесі Українки
Оксана Юрїївна Істоміна